

Seksueel misbruik: ook
in de kerken

VSPG verleent ondersteuning in pastorale knelsituaties

DOOR: GEZIEN VAN DER LEEST, COÖRDINATOR VPSG

De laatste jaren komt het thema seksueel geweld met grote regelmaat ter sprake in de media. Het gaat om misbruik in pastorale relaties, maar ook binnen familieverbanden. In veel situaties van seksueel misbruik is de plegger een bekende van het slachtoffer. Vaak gaat het hier om kwetsbare mensen, waaronder jonge kinderen.

De nieuwsfeiten hebben tot verwarring, schaamte en machteloosheid geleid bij kerkbestuurders, maar ook binnen gemeenten en parochies. Hoe kunnen kerkelijke gemeenschappen en hun voorgangers de signalen van misbruik en seksueel geweld tijdig opvangen en deskundige zorg bieden aan slachtoffers én plegers?

Nog steeds actueel

De stichting VPSG: (Vrouwen Pastoraat Seksualiteit Geweld) heeft 20 jaar ervaring in het omgaan met deze vragen. Destijds voortgekomen uit de bloei van de Vrouw en Geloof Beweging in Noord-Holland, heeft de VPSG zich door de jaren heen bezig gehouden met de vraag hoe seksueel geweld en de relatie met godsdienst binnen de kerken aan de orde kan komen. Dat het werk van de VPSG nog steeds actueel en nodig is, blijkt o.a. uit een greep uit de berichtgeving van de laatste tijd: Amnesty International is een campagne begonnen 'Stop Geweld tegen Vrou-

wen', want "geweld tegen vrouwen raakt iedereen!". Instellingen voor dove kinderen openen een meldpunt waar dove mensen (seksueel) misbruik kunnen melden. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat 50% van de dove meisjes en 54% van de dove jongens te maken heeft met seksueel misbruik. Een dove man zegt, terugkijkend op zijn ervaringen: "Ik heb als kind nooit geweten wat seksueel machtsmisbruik is. Wat is macht? Dat is geen tastbaar begrip, het is niet zichtbaar. Juist doven kunnen daardoor eerder slachtoffers worden van machtsmisbruik". (Trouw, 1-3-04)

In Zuid-Afrika is in 33% van de gevallen van aanranding van meisjes tot 15 jaar een onderwijzer de dader. "De belangrijkste oorzaak is waarschijnlijk de hoge status van onderwijzers en de lage status van meisjes". Schooldirecteuren zijn vaak op de hoogte of vermoeden iets maar doen niets. "Ze denken: deze man heeft seks met leerlingen, maar hij is een goede leraar. Als ik hem wegstuur, waar haal ik dan een nieuwe wiskundeleraar vandaan". (Trouw, 1-3-04)

De Leidse hoogleraar Mineke Schipper verzamelt spreekwoorden over vrouwen. "Al zijn ze niet meer in gebruik, je kunt er wel ideeën mee achterhalen die eeuwenlang zijn geïnternaliseerd, die in de hoofden zijn gaan zitten". Een paar voorbeelden: "Een slechte vrouw en een goede vrouw hebben allebei de roe nodig." (Spanje, Argentinië)

"Vrouwen en koteletten, hoe meer je ze slaat, des te beter ze worden." (Duitsland) (Trouw, 8-3-04)

Minister Donner zegt in het Tweede Kamerdebat over huiselijk geweld dat er naar schatting 800.000 tot 900.000 incidenten achter de voordeur plaats-

vinden. Per jaar sterven ± 50 kinderen, 80 vrouwen en 20 mannen door geweld in familiekring (Trouw, 12-3-04)

Wat zegt zo'n opsomming ons? Dat seksueel geweld overal ter wereld voorkomt (en vaker dan je denkt). En dat macht en status een belangrijke rol spelen. Ook dat veel ideeën van generatie op generatie 'ingebakken' zijn en dat het belangrijk is dat we ons daar bewust van worden.

Seksueel geweld komt overal voor: ook in kerkelijk betrokken en gelovige gezinnen en daders kunnen meelevende kerkgangers zijn. De VPSG is al zo'n twintig jaar een oecumenisch centrum voor pastorale begeleiding aan slachtoffers van seksueel geweld en probeert daarnaast het onderwerp op de kerkelijke agenda te krijgen en te houden. Er gebeurt nogal wat als je vader je als kind misbruikt heeft of als je mishandeld wordt door je partner. Waar naartoe te gaan als er binnen de kerk niet over gesproken wordt? Waar troost en ondersteuning te vinden als het lijkt alsof het alleen jou overkomt? Wat (en wie) nog te geloven als niets meer veilig lijkt?

Praat erover!

De VPSG biedt ondersteuning, een luisterend oor, een meegaan door de wildernis van gevoelens van verdriet, pijn, schuld en woede, een ontwarren van boodschappen die de omgeving uitzendt. Gemiddeld komen ruim dertig mensen per jaar naar de VPSG voor die ondersteuning. Jaarlijks voeren we meer dan 500 gesprekken op dinsdag en woensdag; de openingsdagen van ons kantoor in Haarlem. Daarnaast gaat de VPSG met haar project "Praat er over!" kerken langs om informatie te